

Sygn. akt III AUa 1727/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober
Sędziowie:	SSA Bożena Grubba (spr.) SSA Barbara Mazur
Protokolant:	stażysta Anita Musijowska

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2016 r. w Gdańsku

sprawy M. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji M. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 sierpnia 2015 r., sygn. akt V U 280/15

oddala apelację.

SSA Bożena Grubba SSA Michał Bober SSA Barbara Mazur

Sygn. akt III AUa 1727/15

UZASADNIENIE

Ubezpieczony M. B. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 03 marca 2015 roku, znak: (...) domagając się jej zmiany poprzez przyznanie prawa do emerytury.

W uzasadnieniu odwołaniu ubezpieczony podniósł, że w okresie zatrudnienia w Spółdzielni Pracy (...) w (...) pracował na stanowisku stolarza, wykonując czynności związane z lakierowaniem drewna, montażem mebli przy użyciu kleju kauczukowego i cięciu płyt drewnianych, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Pozwany organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów procesu według norm przepisanych podnosząc, iż na podstawie przedłożonej dokumentacji ubezpieczony udowodnił według stanu na dzień 01.01.1999r. zatrudnienie w wymiarze 25 lat, 6 miesięcy

i 29 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 9 lat, 10 miesięcy i 14 dni okresów pracy w warunkach szczególnych.

Do okresu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy nie uwzględnił okresów zatrudnienia od 16.08.1982r. do 31.01.1991r., ponieważ ubezpieczony nie przedłożył świadectwa pracy w warunkach szczególnych. Z uwagi na to, iż ubezpieczony nie udokumentował, co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych, zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił mu prawa do emerytury.

Wyrokiem z dnia 10 sierpnia 2015 roku Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie o sygn. akt V U 280/15 oddalił odwołanie M. B. (pkt I); zasądził od ubezpieczonego M. B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 60 zł tytułem kosztów postępowania. Orzeczenie Sąd I instancji oparł o następujące ustalenia faktyczne oraz rozważania prawne:

Ubezpieczony M. B., lat (...), urodzony (...), złożył w dniu 17 grudnia 2014 roku wniosek o emeryturę. Wraz z wnioskiem przedłożył zaświadczenia i świadectwa pracy, którymi udokumentował niekwestionowany przez pozwanego organ rentowy staż ubezpieczeniowy wynoszący według stanu na dzień 01.01.1999r. łącznie 25 lat, 6 miesięcy i 29 dni, w tym 9 lat, 10 miesięcy i 14 dni okresów pracy w szczególnych warunkach. Ubezpieczony nie należy do OFE. Do okresu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy nie uwzględnił okresów ubezpieczenia od 16.08.1982r. do 31.01.1991r. z tytułu zatrudnienia w Spółdzielni Pracy (...) w (...). Ubezpieczony M. B. pracował w Spółdzielni Pracy (...) w (...), gdzie w okresie od 16.08.1982r. do 31.01.1991r. zatrudniony był na stanowisku stolarza. Spółdzielnia produkowała meble i meble tapicerowane oraz wykonywała usługi indywidualne. W spółdzielni istniały wyspecjalizowane działy tj. maszynownia, szlifiernia, klejownia, montażownia, lakiernia, maciarnia - gdzie wykonywano sprzężyny do tapczanów oraz dział mechaniczny i dział usług. Ubezpieczony pracował w dziale usług, gdzie wykonywano meble na zamówienie klienta indywidualnego oraz posezonowe remonty barakowozów. W dziale usług inaczej niż w innych działach - gdzie pracownik ciągle wykonywał tylko jedną czynność np. lakierował - pracownicy wykonywali wszystkie czynności związane z wyprodukowaniem gotowego produktu. I tak, jeżeli pracownikowi zlecone zostało wykonanie zamówionego mebla, otrzymywał on projekt i zgodnie z nim musiał przyciąć płytę na odpowiedni wymiar, wyszlifować, okleinować, zmontować mebel i polakierować. Natomiast wykonując remont barakowozu pracownicy pracowali zespołowo, bowiem jeden pracownik nie zdołałby wykonać części czynności - demontaż popsutych płyt, obmierzenie ubytków, docięcie nowych elementów i ich montaż - samodzielnie. W dziale usług wraz z ubezpieczonym pracował R. R. (1) i Z. D., którzy wskazali, że zlecenia pracownikom - co i w jakim czasie ma być zrobione - przydzielał kierownik. Przy czym małe zlecenia pracownik wykonywał indywidualnie, a większe zlecenia wykonywała cała brygada. Praca ubezpieczonego w okresie zatrudnienia w Spółdzielni Pracy (...) w (...) od 16.08.1982r. do 31.01.1991r. nie była pracą w warunkach szczególnych. Okres pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych według stanu na dzień 01 stycznia 1999 roku wynosi, jak ustalił organ rentowy 9 lat, 10 miesięcy i 14 dni.

W ocenie Sądu I instancji Odwołanie ubezpieczonego M. B. nie zasługiwało na uwzględnienie. Kwestią wymagającą rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie było ustalenie uprawnień ubezpieczonego do wcześniejszej emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, na podstawie art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Jedyną przesłanką, jaką musiał ubezpieczony udowodnić w przedmiotowej sprawie była praca w warunkach szczególnych w wymiarze 15 lat według stanu na dzień 01.01.1999r. W ocenie Sądu Okręgowego jest oczywiste, iż brzmienie zajmowanego stanowiska, jakie widnieje w dokumentach prowadzonych i wystawionych przez pracodawcę nie może mieć rozstrzygającego znaczenia w sprawie. Decyduje rodzaj wykonywanej pracy, co nadto wynika z powołanych wyżej przepisów prawa, w szczególności art. 32 ust. 2, który stanowi, iż dla celów ustalenia uprawnień do emerytury w obniżonym wieku za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

W ocenie Sądu I instancji ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika, że praca ubezpieczonego w okresie od 16.08.1982r. do 31.01.1991r. w Spółdzielni (...) w (...) była pracą w szczególnych warunkach. Sąd Okręgowy podkreślił, że zgodnie z § 2 ust. 1 powyżej wskazanego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczenia na zasadach określonych w tymże rozporządzeniu, są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku, nie wykonuje czynności nie związanych z tym stanowiskiem, ale stale tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (vide: wyrok Sadu Najwyższego z 15 grudnia 1997r. II UKN 417/97, OSNP 1998 nr 21, poz. 638). W kontekście zarówno wyjaśnień ubezpieczonego, jak i zeznań zawnioskowanych świadków, nie sposób przyjąć, że w odniesieniu do ubezpieczonego został spełniony ów wymóg wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Ubezpieczony wykonywał wszystkie czynności związane z produkcją mebli, docinał płyty, szlifował, lakierował i montował gotowy produkt. I choćby – przy posiłkowym zastosowaniu pozycja 17 Działy XIV wykazu A - lakierowanie ręczne lub natryskowe - niezhermetyzowane, to nie sposób spornego okresu zaliczyć ubezpieczonemu do okresu pracy w szczególnych warunkach, jako zidentyfikowanego pod wskazana pozycją, albowiem czynności związane z lakierowaniem nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Świadcowie R. R. (2) i Z. D., którzy tak jak ubezpieczony pracowali w dziale usług wskazali, że pracownik tego działu musiał wykonać powierzone zadanie od początku tj. od pobrania materiałów z magazynu do końca tj. do wykonania finalnego produktu. Jak podkreślili świadkowie tylko pracownicy produkcji wykonywali czynności na jednym stanowisku, wykonując stale i w pełnym wymiarze czasu pracy ta sama czynność. Zeznanie świadków w tym zakresie, jako jasne, rzeczowe, logiczne i spójne Sąd I instancji uznał za wiarygodne. Do stażu pracy w warunkach szczególnych nie podlega, zatem zaliczeni okres zatrudnienia w Spółdzielni (...) w (...) od 16.08.1982r. do 31.01.1991r., bowiem praca na stanowisku stolarza nie zaliczana jest do pracy w szczególnych warunkach

Sąd Okręgowy wyeksponował, że o uprawnieniach pracownika do emerytury na warunkach przewidzianych w powyżej cytowanych przepisach decyduje obiektywne wykonywanie pracy w szczególnych warunkach, czyli na enumeratywnie wymienionych stanowiskach, a nie przekonanie pracownika, że sam charakter lub warunki pracy wystarczają do uznania jej za wykonywaną w szczególnych warunkach (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001r. II UKN 589/00, OSNP 2003 nr 17, poz. 419), czego dowodził w niniejszej sprawie ubezpieczony wskazując, iż w pomieszczeniach gdzie wykonywał czynności cięcia, szlifowania był kurz, a w pomieszczeniach gdzie lakierował i okleinował opary klejów i lakieru, co czyni jego prace w spornym okresie za wykonywaną w szczególnych warunkach.

W tym stanie rzeczy z przytoczonych motywów Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie, o czym orzekł jak w punkcie I sentencji. O kosztach Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu na podstawie art. 98 k.p.c., art. 99 k.p.c. i art.108 § 1 k.p.c. oraz § 11 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu zasądzając od M. B. na rzecz organu rentowego kwotę 60 zł, jako przegrywającego sprawę, o czym orzeczono w pkt II sentencji.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku wywiódł ubezpieczony M. B.. W uzasadnieniu stanowiska zaprezentowanego w wywiedzionym środku odwoławczym ubezpieczony wskazywał, iż nie zgadza się z wyrokiem Sądu Okręgowego, ponieważ praca, jaką wykonywał pracując w Spółdzielni Pracy Zjednoczenie w (...) w okresie od 16.08.1982 do 31.01.1991 roku miała charakter pracy w warunkach szkodliwych. Był odpowiedzialny za wykonywanie czynności związanych z docinaniem płyt, ich szlifowaniem, lakierowaniem oraz klejeniem. Pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w pomieszczeniach, w których był kurz, opary klejów i lakierów różnego rodzaju. Na tej podstawie apelujący wywodził, że podany ów okres zatrudnienia powinien być uznany, jako praca w warunkach szkodliwych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie.

Wywiedziony przez ubezpieczonego M. B. środek zaskarżenia zdaniem instancji odwoławczej nie zawiera argumentów, które mogłyby prowadzić do podważenia przeprowadzonej przez Sąd pierwszej instancji oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, poczynionych przez ten Sąd ustaleń w zakresie okoliczności stanu faktycznego sprawy, czy też dokonanej subsumcji prawnej.

Sąd Apelacyjny zaakceptował w całości ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji, traktując je jak własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich ponownego, szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 05 listopada 1998r., sygn. I PKN 339/98, opubl. OSNAPiUS z 1999r., z. 24, poz. 776).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, zaś w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też błędów w rozumowaniu w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, albowiem prawidłowo zinterpretował i zastosował odpowiednie przepisy prawa. Przepis art. 233 § 1 k.p.c. dotyczy oceny dowodów przez sąd i stanowi, że sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. W orzecznictwie wskazano, iż jego naruszenie może polegać na błędnym uznaniu, że przeprowadzony w sprawie dowód ma moc dowodową i jest wiarygodny albo, że nie ma mocy dowodowej lub nie jest wiarygodny. Jednocześnie przyjęto, że prawidłowe postawienie tego zarzutu wymaga wskazania przez skarżącego konkretnych zasad lub przepisów, które naruszył sąd przy ocenie poszczególnych, określonych dowodów (zob. wyrok SN z dnia 28 kwietnia 2004r., V CK 398/03, LEX nr 174215; wyrok SN z dnia 13 października 2004r., III CK 245/04, LEX nr 174185).

Przypomnieć należy, iż zgodnie z przepisem art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015r. poz. 748), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (tj. co najmniej 25 lat dla mężczyzn).

W myśl ust. 2 tego samego artykułu ustawy emerytalnej - emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, o którym mowa w przepisie art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, wynosić musi, co najmniej 15 lat (§ 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - Dz. U. nr 8, poz. 43, ze zm.), przy czym w myśl § 2 ust. 1 cytowanego rozporządzenia - okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 08 czerwca 2011r., I UK 393/10, LEX nr 950426, wyrażono pogląd w pełni aprobowany przez Sąd Apelacyjny, iż „Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym

załącznik do rozporządzenia z dnia 07 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze”.

Jedynie okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy wypełniają weryfikowalne kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Taki sam warunek odnosi się do wymagania stałego wykonywania takich prac, co oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku) lub periodyczne, a nie stałe świadczenie pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 03 października 2008 roku, II UK 133/08).

Przedmiotem sporu pozostawało ustalenie, czy skarżący legitymuje się wymaganym przez prawo 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach. Spornym okazał się okres pracy ubezpieczonego od dnia 16 sierpnia 1982r., do 31 stycznia 1991 roku w Spółdzielni (...) w (...). Wobec braku świadectwa pracy za ww. okres pracy dokumentem potwierdzającym zatrudnienie ubezpieczonego w S. były dokumenty pozyskane z A. w G., a mianowicie 10 stron kserokopii kart zarobkowych ubezpieczonego. O ile fakt świadczenia pracy przez ubezpieczonego w S. nie był przez strony podważany, to kwestionowanym był charakter tej pracy. W mniemaniu ubezpieczonego czynności wykonywane przez niego na stanowisku stolarza – wykonującego także prace magazynowe – polegające wyłącznie na lakierowaniu drewna, montażu mebli przy użyciu kleju kauczukowego, cięciu płyt drewnianych, były pracami w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zgodnie z tokiem interpretacji zdarzeń i okoliczności faktycznych dokonanych przez Sąd I instancji, nie sposób zgodzić się z ubezpieczonym M. B. z następujących powodów. Po pierwsze z zeznań świadków, co podkreślił Sąd I instancji, wynikał odmienny charakter pracy niż wskazywał na to ubezpieczony. Świadek A. K. zeznała na rozprawie dnia 01 czerwca 2015 roku, iż „...nie było takiej sytuacji, że ktoś wykrawał meble, potem je lakierował, a następnie montował, gdyż zajmowały się tym poszczególne działy”. W analogicznym tonie wypowiedział się świadek R. R. (1) na rozprawie dnia 10 sierpnia 2015 roku, stwierdzając, że „Na wydziale, na którym pracowałem z ubezpieczonym nie było wytwarzania jednego wyrobu przez jedną osobę”. Podobnie zeznał świadek Z. D.: „Przychodził kierownik i dawał zlecenia. Na naszym dziale nie wykonywało się jednej czynności stale, na przykład tylko klejenia”. Należy podkreślić, iż aby praca mogła zostać uznana za wykonywaną w szczególnych warunkach musi być wykonywana **stale i w pełnym wymiarze czasu pracy**. To stwierdzenie z kolei rzutuje na optykę zawodów wymienionych w załączniku do rozporządzenia RM. Nie sposób, zatem było uznać pracy ubezpieczonego w Spółdzielni Zjednoczenie ani za „Prace w klejowniach z użyciem klejów zawierających rozpuszczalniki organiczne.” (Załącznik: Dział VI ust. 7), czy też za „Lakierowanie ręczne lub natryskowe – niezhermetyzowane” (Załącznik: Dział XIV ust. 17). Konkludując, skoro nie można przyporządkować pracy ubezpieczonego M. B. do stanowisk wymienionych w rozporządzeniu RM oraz z uwagi na okoliczność, iż praca przez niego wykonywana w poszczególnych działach S. (maszynowni, szlifierni, klejowni, montażowni, lakierni, maciarni), nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, ale zależnie od poleceń zwierzchników i zapotrzebowania, to nie można potraktować okresu zatrudnienia od dnia 16 sierpnia 1982r., do 31 stycznia 1991 roku, jako pracy w szczególnych warunkach. Samo przekonanie ubezpieczonego o pracy w warunkach szkodliwych pozostaje bez wpływu na ocenę Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Sądu I instancji, która została zaaprobowana przez Sąd Apelacyjny.

Mając powyższe na względzie, traktując stanowisko ubezpieczonego wyrażone w wywiedzionym środku odwoławczym za nietrafne, Sąd odwoławczy, na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

SSA Bożena Grubba SSA Michał Bober SSA Barbara Mazur